

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин

 Третько В.В.
31 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія
Назва дисципліни

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 052 Політологія

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Політологія

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.10.

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)

Факультет міжнародних відносин

Кафедра філософії і політології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Курсовий проєкт	Курсова робота	Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	2	3	5	68	34		34		82			+	
З	2	3	5	12	6		6		138			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми

Програма складена канд. пед. н. С.М. Козаченко
Підпис автора Вчений ступінь, звання, ініціали, прізвище автора

Схвалена на засіданні кафедри філософії і політології

Протокол від 25 серпня 2020 № 1

Зав. кафедри Н.К. Петрук
Підпис Ініціали, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин

Голова вченої ради факультету В.В.Третько
Підпис Ініціали, прізвище

Хмельницький 2020

2 Пояснювальна записка

Дисципліна «Філософія» належить до циклу нормативних дисциплін загальної підготовки і займає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 052 «Політологія» за освітньо-професійною програмою «Політологія».

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, формувати активний стиль поведінки; здатність реалізовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій та явищ.

програмні результати навчання: застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез; вчитися та оволодівати сучасними знаннями, стимулювати активний стиль поведінки та саморозвиток; застосовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності для аналізу соціально-політичних, культурних, економічних подій та явищ.

Мета дисципліни. Формування у студентів системи знань про базові поняття і фундаментальні філософські концепції відповідно до сучасного рівня розвитку світової філософії, вмінь застосовувати філософські знання (методології та принципи) в безпосередній практичній і науковій діяльності.

Предмет дисципліни. Найбільш загальні суттєві характеристики і фундаментальні принципи реальності і пізнання, буття людини, універсальні принципи пізнавального, ціннісного, соціально-політичного, морального та естетичного ставлення людини до світу.

Завдання дисципліни. Надати базові знання про історію розвитку світової та вітчизняної філософської думки; сформувати у студентів розуміння предмета філософії, її структури, методів і функцій у суспільстві; уміння аналізувати онтологічні, гносеологічні, методологічні і соціальні проблеми філософського знання.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: **знати** передумови та особливості становлення філософського світогляду, провідні теоретико-методологічні засади онтологічної проблематики; **розуміти** сутність гносеологічної проблематики; **володіти** понятійно-категоріальним апаратом філософії; **аналізувати** філософські засади і тенденції сучасного світогляду; **вміти** обґрунтовувати власну світоглядну і громадську позицію, відстоювати свої погляди; **застосовувати** філософські знання у своїй галузі наукових досліджень.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Філософія, її призначення, зміст і функції у суспільстві	2	2	5	2	2	9
Тема 2. Філософія античного світу	4	4	8			10
Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження	2	2	5			9
Тема 4. Філософія Нового часу та доби Просвітництва	2	2	5			9
Тема 5. Німецька класична філософія та марксизм	2	2	5			9
Тема 6. Некласична філософія Західної Європи XIX ст. – початку XX ст.	2	2	5	2	2	10
Тема 7. Сучасна світова філософія	4	4	9			10
Тема 8. Формування і розвиток філософської думки в Україні	2	2	5			9
Тема 9. Онтологія	2	2	5			2
Тема 10. Гносеологія	2	2	5	9		
Тема 11. Філософська антропологія	2	2	5	9		
Тема 12. Соціальна філософія	2	2	5	9		
Тема 13. Сучасна політична філософія	2	2	5	9		
Тема 14. Аксиологія	2	2	5	9		
Тема 15. Логіка та основи понятійного мислення.	2	2	5	9		
Разом за семестр	34	34	82	6	6	138

4 Програма навчальної дисципліни
4.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	<p>Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції у суспільстві</p> <p>Філософія і життя. Місце філософії в самопізнанні людини. Філософія і світогляд. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський. Сучасна світоглядна парадигма. Філософія як теоретична основа світогляду. Предмет та функції філософії. Функції філософії.</p> <p>Специфіка філософського освоєння дійсності. Повсякденне і філософське мислення. Основні теми і типи філософствування. Проблема взаємовідношення буття і духу. Світ філософських роздумів: людина і світ; мислення і буття, духовне і тілесне.</p> <p>Філософія в системі культури. Основні функції філософії: світоглядна, пізнавальна, методологічна, соціально-практична. Категорії культури і філософські поняття.</p> <p>Соціальна спрямованість філософського знання. Духовно-творча природа філософії. Людиновимірна сутність філософії. Загальнолюдські цінності у філософії. Філософське обґрунтування гуманізму.</p> <p><i>Література: [1], с. 42-52; [2], с. 13-28; [14], с.11-23.</i></p>	2
2	<p>Філософія античного світу</p> <p>Антична філософія, її своєрідність у порівнянні з філософією Індії та Китаю. Формування філософського типу мислення в античній Греції. Ранньогрецька натурфілософія (Фалес, Анаксімен, Анаксимандр, Геракліт). Поворот до людини – філософські вчення софістів і Сократ. Діалектика Сократа. Атомістична філософія (Левкіпп, Демокріт).</p> <p><i>Література: [4], с. 19-38; [6], с.15-32 ; [11], с.19-35 ; [21], с.17-19; [14], с.29-39.</i></p>	2
3	<p>Філософія античного світу</p> <p>Класична доба давньогрецької філософії – філософські вчення Платона і Арістотеля. Антропологічні мотиви метафізики Платона. Метафізика, логіка Арістотеля. Елліністична філософія (епікуреїзм, стоїцизм, неоплатонізм). Образи існування людини в римській філософії.</p> <p><i>Література: [4], с. 19-38; [6], с.15-32 ; [11], с.19-35 ; [21], с.17-19; [14], с.29-39</i></p>	2
4	<p>Філософія європейського середньовіччя та доби Відродження</p> <p>Виникнення середньовічної парадигми західноєвропейської філософії - духовна орієнтація. Апологетика (західна і східна). Релігійний характер філософської думки: ідея Бога. Александрійська школа. Християнський неоплатонізм. Схоластика і екзистенційно-містична лінія середньовічної філософії (рання німецька філософія, ідея кордоцентризму). Середня і пізня схоластика. Реалізм і номіналізм.</p> <p>Соціокультурні передумови виникнення філософії Відродження. Антропоцентричний характер філософського мислення епохи Відродження. Провідні ідеї ренесансного гуманізму в творчості К.Салютатті, Л.Б.Альберті, Л.Бруні, Л.Валлі. Основні принципи громадянського гуманізму XIV-XV ст. Особливості північного гуманізму. Філософські погляди ідеологів Реформації (Е.Роттердамський, М.Лютер, Ж.Кальвін).</p> <p>Ренесансний неоплатонізм. Пантеїстичний характер натурфілософії епохи Відродження (М.Кузанський, Дж.Бруно, Б.Телезіо).</p> <p><i>Література: [7],с.50-58; [8],с.199-139, [14], с.39-46.</i></p>	2

5	<p>Філософія Нового часу та доби Просвітництва</p> <p>Формування філософської парадигми Нового часу. Розробка методу наукового дослідження в філософії Нового часу. Вчення Ф.Бекона про емпіричний метод і основні правила індуктивного методу. Раціоналізм Р.Декарта, Б.Спінози, Г.Лейбніца. Сенсуалістична філософія Дж.Локка, Дж.Берклі, Д.Юма. Французька філософія епохи Просвітництва (Ш.Л. Монтеск'є, Вольтер, Ж.-Ж.Руссо). Механістичний матеріалізм XVII ст., французькі енциклопедисти.</p> <p>Наукова революція XVII ст. та формування змісту філософії Нового часу. Блез Паскаль як видатний філософ XVII ст. Скептицизм Д.Юма.</p> <p><i>Література: [14], с.46-61.</i></p>	2
6	<p>Німецька класична філософія та марксизм</p> <p>Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. Концепція суб'єкта в філософській системі І.Канта. "Критична" філософія І.Канта, його трансцендентальний ідеалізм. Вчення про практичний розум. Категоричний моральний імператив. Філософське вчення Й.Г Фіхте та Ф.Шеллінга. Система та метод Г.В.Ф.Гегеля. Діалектична логіка Гегеля. Основні закони діалектики. Філософія історії, філософія права, філософія релігії Гегеля. Суб'єктивний ідеалізм Й.Г.Фіхте. Ідеї романтизму в філософії Ф.Шеллінга. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.</p> <p><i>Література: [10], с.114-134; [14], с.114-133; [12], с.166-185.</i></p>	2
7	<p>Некласична філософія Західної Європи</p> <p>Виникнення та розвиток некласичної філософії. Раціоналізм як основний принцип класичної філософії та його заперечення засобами некласичного філософування. Поняття ірраціоналізму. Ірраціоналістично-песимістична філософія А. Шопенгауера та її вплив на західноєвропейську філософську думку XIX століття. Поняття волі.</p> <p>Виникнення релігійного екзистенціалізму. Вчення С. К'єркегора про три стадії життєвого шляху людини та про екзистенціальну істину як спосіб життєдіяльності людини.</p> <p>Позитивістська концепція О.Конта. Ідея позитивізму про звільнення пізнання від філософських інтерпретацій в працях Д.С. Мілля та Г Спенсера.</p> <p>Ірраціоналістично-гуманістична лінія в некласичній філософії. Філософія життя Ф.Ніцше, А.Бергсона, В.Дільтея.</p> <p>Марбурзька і Баденська школи неокантіанства.</p> <p><i>Література: [10], с.114-134; [14], с.114-133; [12], с.166-185.</i></p>	2
8	<p>Сучасна світова філософія</p> <p>Основні тенденції розвитку сучасної зарубіжної філософії. Особливості сучасної релігійної філософії. Неотомізм. Християнський еволюціонізм Тейяра де Шардена. Персоналізм (Е.Муньє).</p> <p>Еволюція позитивістської філософії. Неопозитивізм. Логічний та лінгвістичний напрямки неопозитивізму. Постпозитивізм і сучасна філософія науки. „Критичний раціоналізм” К.Поппера. Розуміння науки як соціального інституту.</p> <p><i>Література: [8], с.108-124.</i></p>	2
9	<p>Сучасна світова філософія</p> <p>Виникнення, джерела і сутність екзистенціалізму. Екзистенціалізм М.Гайдеггера, Ж-П.Сартра та А.Камю. Філософська антропологія (М.Шелер, А.Гелен). Філософський структуралізм (К.Леві-Строса, М. Фуко).</p> <p>Філософська герменевтика (Г.-Г.Гадамер). Феноменологія Е.Гуссерля. Проблема методу в феноменологічній філософії. Проблема несвідомого в психоаналізі та його еволюція (З.Фрейд, К.Юнг, Ф.Адлер). Неофрейдизм (Е.Фромм).</p> <p><i>Література: [8], с.108-124.</i></p>	2
10	<p>Формування і розвиток філософської думки України</p> <p>Філософські ідеї в культурі Київської Русі. Філософія як любов до мудрості. Становлення ідей гуманізму та реформації на Україні (друга половина XVI – перша половина XVII ст.). Україна та північне Відродження. Розвиток ренесансних і просвітницьких ідей в Києво-Могилянській академії. Роль П.Могили в духовній історії України.</p> <p>Філософські ідеї в творах Ф.Прокоповича, І.Галятовського, Л.Барановича, Й.Гізеля, С.Яворського. Г.Сковорода – основоположник української класичної філософії. Розвиток релігійної філософії на Україні в XIX ст. (О.Новицький,</p>	2

	<p>П.Юркевич, С.Гогоцький, О.Потебня). І.Франко як філософ. Натурфілософія в Києво-Могилянській академії. Етика. Розуміння людини як суб'єкту морального життя. Розвиток української філософії в ХХ ст. Література: [5], с.5-25; [12], с.418-448; [14], с.215-250.</p>	
11	<p>Онтологія Буття як всеохоплююча реальність. Буття і субстанція. Проблема субстанції в філософії. Категорія буття: її смисл і специфіка. Основні форми буття, їх структура і взаємозв'язок. Буття світу як сукупна реальність і передумова його єдності. Світ як сукупна реальність і єдність природи та людини, матеріального світу і людського духу. Специфіка людського буття. Буття ідеального і духовного. Світоглядна і наукова картини світу, сучасна наука про єдність світу. Формування науково-філософського поняття матерії. Всезагальні властивості матерії і їх взаємозв'язок. Основні форми матерії і типи матеріальних систем в світлі сучасної науки. Зв'язок різних рівнів організації матерії. Специфіка соціально-організованої матерії. Поняття руху. Простір і час. Субстанційна та релятивістська концепції простору і часу. Соціальний простір і та історичний час. Література: [1], с.342-373; [14], с.263-284.</p>	2
12	<p>Гносеологія Сутність і сенс пізнання. Проблема пізнаванності світу і філософський скептицизм. Види пізнання. Єдність раціонального і чуттєвого в пізнанні. Інтуїція. Теорія істини. Істина і помилка. Форми істини. Наукова раціональність. Прийоми, методи і форми наукового мислення. Емпіричний та теоретичний рівні знань і їх структура. Творчість як конструктивний принцип пізнання. Специфіка пізнання природного, соціокультурного і духовного світу людини. Сучасні підходи до визначення сутності творчості. Пояснення і розуміння. Проблема практики в пізнанні. Механізми соціокультурної детермінації пізнавальної діяльності. Методологія наукового пізнання. Література: [1], с.102-155; [4], с.301-309; [11], с.179-205; [15], с.445-465.</p>	2
13	<p>Філософська антропологія Поняття філософської антропології: людина як центральна філософська тема. Буття людини. Категорії людського буття. Буття людини у світі природи. Специфіка людського буття. Буття людини як реальний процес її існування. Буттєвість, свобода і творчість – сучасні характеристики людини. Цілепокладання як спосіб людської життєдіяльності. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. Феномен тілесності. Поняття душі і духу. Тема життя і смерті в філософії. Сенс життя людини і особистості. Філософія особистості. Людське буття як „співбуття”. Проблема людської „самості”. Гуманізм як вимір людського буття. Література: [2], с.174-220; [12], с.332-341; [21], с.214-220.</p>	2
14	<p>Соціальна філософія Онтологія соціального. Поняття суспільства. Основні підходи до розуміння суспільства. Феномен соціального. Соціум як історичний процес. Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Предметність, діяльність і спілкування – форми існування соціуму. Суспільство і природа як підсистеми об'єктивної реальності. Сфери життєдіяльності суспільства. Діяльність і комунікація. Проблема джерел суспільної динаміки. Суб'єкт суспільної дії. Поняття соціальної структури суспільства. Типологія суспільної організації. Класичний і посткласичний образи соціальної реальності. Поняття інтерсуб'єктивності. Історичні виміри людського буття. Філософія історії. Поняття історії. Людина як суб'єкт історичного процесу. Особистість в історії. Історичний процес як реальність. Варіативність історичного процесу. Поліваріантність історичного розвитку. Сенс історії. Модуль історичного часу. Ідея кінця історії. Література: [2], с.336-340; [4], с.331-339; [14], с.417-443.</p>	2

15	<p>Сучасна політична філософія</p> <p>Основні поняття і проблеми політичної філософії. Поняття політичного. Філософія популізму. Франкфуртська школа. Лібералізм, лібертаріанство, комунітаризм. Консервативні ідеї в сучасній політичній філософії. Політична теорія в епоху постмодерну. Політична філософія мультикультуралізму.</p> <p><i>Література: [18].</i></p>	2
16	<p>Аксіологія</p> <p>Аксіологія – вчення про цінності. Цінності як визначальна характеристика людського буття. Практичне втілення цінностей в нормах і символах. Функціонування цінностей. Ціннісні орієнтації сучасної людини.</p> <p><i>Література: [5]; [6]; [14], с.385-401.</i></p>	2
17	<p>Логіка та основи понятійного мислення</p> <p>Предмет логіки як науки. Абстрактне мислення і його характерні особливості. Логічні форми мислення: поняття, судження, умовивід. Основні формально-логічні закони: закон тотожності, закон виключеного третього, закон протиріччя, закон достатньої підстави.</p> <p><i>Література: [8], с. 268-335.</i></p>	2
	Разом	34

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
1	<p>Філософія, її призначення, зміст і функції у суспільстві</p> <p>Філософія античного світу</p> <p>Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження</p> <p>Філософія Нового часу та доби Просвітництва</p> <p>Німецька класична філософія та марксизм</p> <p><i>Літ.: [4, 9].</i></p>	2
2	<p>Некласична філософія Західної Європи XIX ст. – початку XX ст.</p> <p>Сучасна світова філософія</p> <p>Формування і розвиток філософської думки в Україні</p> <p><i>Літ.: [3, 14].</i></p>	2
3	<p>Онтологія</p> <p>Гносеологія</p> <p>Філософська антропологія</p> <p>Соціальна філософія</p> <p>Сучасна політична філософія</p> <p>Аксіологія</p> <p>Логіка та основи понятійного мислення.</p> <p><i>Літ.: [1, 7, 8, 11-17].</i></p>	2
	Разом :	6

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

№ п/п	Теми та зміст практичних занять	Кількість годин
1	<p>Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції у суспільстві</p> <ol style="list-style-type: none"> Філософія і світогляд. Структура світогляду. Історичні типи світогляду. Виникнення філософії. Предмет, завдання і функції філософії як науки. Проблема методу в філософії. Структура філософського знання. <p><i>Література: [1], с. 42-52; [2], с. 13-28; [14], с.11-23.</i></p>	2
2	<p>Філософія античного світу</p> <ol style="list-style-type: none"> Становлення античної філософії. Давньогрецька натурфілософія. Антична атомістична філософія. Сократ, його діалектичний метод. <p><i>Література: [4], с. 19-38; [6], с.15-32 ; [11], с.19-35 ; [21], с.17-19; [14], с.29-39.</i></p>	2
3	<p>Філософія античного світу</p> <ol style="list-style-type: none"> Філософія Платона. Філософське вчення Арістотеля. Філософія еллінізму. Стоїцизм, скептицизм, неоплатонізм. <p><i>Література: [4], с. 19-38; [6], с.15-32 ; [11], с.19-35 ; [21], с.17-19; [14], с.29-39.</i></p>	2
4	<p>Філософія європейського середньовіччя та доби Відродження</p> <ol style="list-style-type: none"> Теоцентризм середньовічної філософії. Патристика. Вчення Августина Блаженного. Схоластика. Номіналізм і реалізм. Вчення Томи Аквінського. Антропоцентризм філософії Відродження. Італійський та північний гуманізм. Ренесансний неоплатонізм та натурфілософія. <p><i>Література: [7],с.50-58; [8],с.199-139, [14], с.39-46.</i></p>	2
5	<p>Філософія Нового часу та доби Просвітництва</p> <ol style="list-style-type: none"> Проблема субстанції у вченнях Р.Декарта, Б.Спінози, Г.Лейбніца. Дуалізм і монізм. Проблема методу пізнання у філософії Ф.Бекона і Р.Декарта. Емпіризм і раціоналізм. Сенсуалізм Дж.Локка, Дж.Берклі і Д.Юма. Філософія французького Просвітництва. Монтеск'є, Вольтер і Руссо. Філософія німецького Просвітництва. <p><i>Література: [14], с.46-61.</i></p>	2
6	<p>Німецька класична філософія та марксизм</p> <ol style="list-style-type: none"> Філософська система І.Канта. Гносеологія, етика Канта. Система і діалектичний метод Г.Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха. Марксистська філософія. <p><i>Література: [10], с.114-134; [14], с.114-133; [12], с.166-185.</i></p>	2
7	<p>Некласична філософія Західної Європи</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні принципи некласичного філософування. Волюнтаризм А.Шопенгауера. Релігійний екзистенціалізм. Вчення С.К'єркегора. Виникнення позитивізму. О.Конт. Філософія життя. Ф.Ніцше. <p><i>Література: [10], с.114-134; [14], с.114-133; [12], с.166-185.</i></p>	2
8	<p>Сучасна світова філософія</p>	2

	<p>Заняття 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Релігійна філософія ХХ ст. 2. Неопозитивізм. 3. Постпозитивізм як філософія науки. 4. Прагматизм. <p><i>Література: [8], с.108-124.</i></p>	
9	<p>Сучасна світова філософія</p> <p>Заняття 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екзистенціалізм. 2. Психоаналітична філософія. З.Фройд. 3. Неофройдизм. 4. Герменевтика і структуралізм. 5. Філософія постмодернізму. <p><i>Література: [8], с.108-124.</i></p>	2
10	<p>Формування і розвиток філософської думки України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософська думка в культурі Київської Русі. 2. Ренесансні та реформаційні ідеї в українській філософії XVI-XVII ст. 3. Ідеї Просвітництва у філософській думці України. Києво-Могилянська академія. 4. Філософія Г.С.Сковороди. 5. Філософія українського романтизму. П.Юркевич. 6. Українська філософія у ХХ ст. <p><i>Література: [5], с.5-25; [12], с.418-448; [14], с.215-250.</i></p>	2
11	<p>Онтологія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема буття в історії філософії. 2. Буття, його зміст і специфіка. Основні форми буття. 3. Філософське розуміння матерії. 4. Рух як спосіб існування матерії. Форми руху матерії. Єдність матерії, руху, простору і часу. 5. Проблема свідомості у філософії. <p><i>Література: [1], с.342-373; [14], с.263-284.</i></p>	2
12	<p>Гносеологія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пізнання як особливий вид діяльності та предмет філософського аналізу. 2. Взаємозв'язок чуттєвого та раціонального, логіки та інтуїції у пізнанні. 3. Проблема істини, її концепції. Абсолютна й відносна істини. 4. Наукове пізнання та його методи. <p><i>Література: [1], с.102-155; [4], с.301-309; [11], с.179-205; [15], с.445-465.</i></p>	2
13	<p>Філософська антропологія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа та сутність людини. Людина як предмет філософського дослідження. 2. Поняття людина-індивід-особистість. Біологічне і соціальне в людині. 3. Проблема життя та смерті у філософії. <p><i>Література: [2], с.174-220; [12], с.332-341; [21], с.214-220.</i></p>	2
14	<p>Соціальна філософія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільство як предмет філософського аналізу. Природа соціального. 2. Класична і постнекласична картини соціальної реальності. Поняття інтерсуб'єктивності. 3. Синергетика як теорія самоорганізації соціальних систем. 4. Філософія історії. <p><i>Література: [2], с.336-340; [4], с.331-339; [14], с.417-443.</i></p>	2
15	<p>Сучасна політична філософія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні аспекти політичної реальності. 2. Франкфуртська школа. 3. Консервативні ідеї в сучасній політичній філософії. 4. Політична філософія мультикультуралізму. <p><i>Література: [18].</i></p>	2

16	Аксіологія 1. Цінності як визначальна характеристика людського буття. 2. Норми і символи – практичне втілення цінностей. 3. Функціонування цінностей. 4. Ціннісні орієнтації сучасної людини. <i>Література: [5]; [6]; [14], с.385-401.</i>	2
17	Логіка та основи понятійного мислення 1. Основні значення терміну "логіка". 2. Об'єкт і предмет науки логіки. 3. Історичні етапи розвитку науки логіки. Типи логік. 4. Загальна характеристика логічних законів. 5. Базові закони формальної логіки: визначення, вимоги до побудови правильних міркувань, логічні помилки при їх порушенні. <i>Література: [8], с. 268-335</i>	2
Разом:		34

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Філософія, її призначення, зміст і функції у суспільстві Філософія античного світу Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження Філософія Нового часу та доби Просвітництва Німецька класична філософія та марксизм Літ.: [4, 9].	2
2	Некласична філософія Західної Європи XIX ст. – початку XX ст. Сучасна світова філософія Формування і розвиток філософської думки в Україні Літ.: [3, 14].	2
3	Онтологія Гносеологія Філософська антропологія Соціальна філософія Сучасна політична філософія Аксіологія Логіка та основи понятійного мислення. Літ.: [1, 7, 8, 11-17].	2
Разом:		6

4.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання практичних робіт, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань тощо.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни «Філософія» становить 82 години. Вона включає:

- опрацювання теоретичного матеріалу (конспекту лекцій, навчальної літератури);
- опрацювання додаткової літератури при підготовці до практичних занять;
- виконання індивідуальних завдань;
- підготовку до контрольних заходів.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Тема заняття	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції у суспільстві	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
2	Тема 2. Філософія античного світу	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
3	Тема 2. Філософія античного світу	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
4	Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та доби Відродження	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
5	Тема 4. Філософія Нового часу та доби Просвітництва	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
6	Тема 5. Німецька класична філософія та марксизм	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	5
7	Тема 6. Некласична філософія Західної Європи	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
8	Тема 7. Сучасна світова філософія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
9	Тема 7. Сучасна світова філософія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
10	Тема 8. Формування і розвиток філософської думки України	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	5
11	Тема 9. Онтологія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
12	Тема 10. Гносеологія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	5
13	Тема 11. Філософська антропологія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
14	Тема 12. Соціальна філософія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т12, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	5
15	Тема 13. Сучасна політична філософія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т13, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
16	Тема 14. Аксиологія	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т14, підготовка до усного опитування та	5

		поточного контролю.	
17	Тема 15. Логіка та основи понятійного мислення	Опрацювання теоретичного матеріалу, з Т15, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
Разом:			82

Зміст самостійної роботи студентів заочної форми навчання

Студенти *заочної* форми навчання виконують контрольну роботу, яка включає три теоретичних питання. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожен студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вони доступні в електронному освітньому ресурсі в Модульному середовищі для навчання ХНУ.

5 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних і сучасних методів та технологій. Зокрема під час лекції використовуються методи проблемного навчання та візуалізації для активізації пізнавальної діяльності студентів. Під час практичних занять застосовуються активні та інтерактивні методи навчання, зокрема, бесіди та дискусії, навчальні ігри, case study (метод практичних ситуацій).

6 Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється впродовж семестру з метою оцінювання рівня засвоєння ними навчального матеріалу під час усіх видів навчальних занять. Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Поточний контроль проводиться у формах усного та письмового опитувань, тестування, перевірки домашніх практичних завдань та ін. Семестровий контроль проводиться у формі іспиту.

7 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Система оцінювання навчальних досягнень студентів базується на аналізі знань і практичних навичок та здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною *чотирибальною* шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих *позитивно* з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються структурою дисципліни і важливістю окремих видів її робіт. Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні види контролю, зокрема: усне та письмове опитування на семінарському занятті, тестування, контрольна робота, перевірка домашніх практичних завдань. Оцінка на семінарському занятті складається з таких елементів: знання матеріалу теми; вміння обґрунтувати думку та оперувати основними категоріями; залучення до дискусій на семінарі. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у визначений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичного навчання у семестрі.

**Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів
денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами**

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, іспит
Опитування на практичних заняттях (мінімальна кількість оцінок – 4)	Індивідуальні домашні завдання	Підсумковий контрольний захід
ВК*: 0,3	0,3	0,4

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

**Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів
заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами**

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль
Усне опитування	Контрольна робота		Іспит
	Якість виконання	Захист	
ВК*: 0,2	0,2	0,2	0,4

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Критерії оцінювання за видами робіт

Оцінювання усних та письмових опитувань на практичних заняттях і контрольних робіт

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання
Відмінно	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувача вищої освіти має слабкі знання структури дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у

	Відповіді.
Незадовільно	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, наведена у таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1-10	11-14	15-18	19-20
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Семестровий контроль (іспит)

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається таким, що має академічну заборгованість.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

8 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Філософія і світогляд, їх співвідношення. Структура світогляду.
2. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський.
3. Специфіка філософського світогляду. Предмет, завдання і функції філософії як науки.

4. Проблема методу у філософії. Основні способи філософування.
5. Зародження філософського мислення. Основні напрямки філософії Стародавньої Індії.
6. Філософська думка Стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про початки буття.
7. Становлення античної філософії. Мілетська школа. Натурфілософія Геракліта.
8. Філософські погляди Піфагора. Елейська школа.
9. Антична атомістична філософія (Левкіпп, Демокріт, Епікур).
10. Етичний раціоналізм Сократа. Діалектичний метод Сократа.
11. Філософська система Платона.
12. Арістотель – систематизатор давньогрецької філософії. Філософські погляди Арістотеля.
13. Середньовічна західноєвропейська філософія, її теїстичний характер. Патристика. Вчення Августина Блаженного про природу і людину як творіння Бога.
14. Середньовічна схоластика. Суперечка про універсалії: номіналізм та реалізм. Вчення Томи Аквінського.
15. Антропоцентричний характер філософії Відродження. Основні ідеї італійського та північного гуманізму.
16. Ренесансний неоплатонізм і натурфілософія епохи Відродження.
17. Філософська парадигма Нового часу. Проблеми методу пізнання у філософії Нового часу (Ф. Бекон, Р. Декарт). Емпіризм і раціоналізм.
18. Проблема субстанції у філософії Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Ляйбніц).
19. Сенсуалістична філософія Дж. Локка і Дж. Берклі.
20. Раціоналістичний світогляд французького Просвітництва. Філософські погляди Ж.Л. Монтеск'є та Вольтера.
21. Теорія суспільного договору Ж.-Ж. Руссо. Французький матеріалізм XVIII ст..
22. І. Кант як родоначальник німецької класичної філософії. Гносеологія, етика Канта.
23. Г.В.Ф. Гегель, його філософська система та метод. Діалектика Гегеля.
24. Філософські погляди Й.Г. Фіхте.
25. Антропологічний матеріалізм Л.Фойєрбаха.
26. Нова концепція соціального буття в філософії марксизму. Сутність матеріалістичного розуміння історії.
27. Гуманістичні ідеї у філософії К. Маркса. Осмислення проблеми людини та відчуження в марксизмі.
28. Діалектичний матеріалізм К. Маркса і Ф. Енгельса.
29. Основні принципи некласичного філософування. Філософський ірраціоналізм А. Шопенгауера.
30. Зародження релігійного екзистенціалізму. Вчення С. К'єркегора про стадії життєвого шляху людини.
31. "Перший" позитивізм. Вчення О. Конта та Г. Спенсера.
32. Емпіріокритицизм, основні погляди його представників.
33. Розробка методології наукового пізнання у філософії неопозитивізму.
34. Наука як феномен культури. Концепція науки в постпозитивізмі.
35. "Філософія життя". Філософські погляди Ф. Ніцше. Ідея надлюдини у філософії Ф. Ніцше.
36. Ідея несвідомого і психоаналіз З. Фрейда. Структура психіки за З.Фрейдом.
37. Неофрейдизм: основні ідеї та представники.
38. Сучасна релігійна філософія. Неотомізм, персоналізм. Християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена.
39. Прагматизм та інструменталізм.
40. Основні ідеї сучасної філософської антропології.
41. Проблема людини та її існування у філософії екзистенціалізму. М. Гайдеггер, Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс.
42. Герменевтика та структуралізм як напрями сучасної філософії.
43. Філософська думка в культурі Київської Русі. Розуміння філософії як "любові до мудрості".
44. Києво-Могилянська академія, її вплив на формування філософської думки України.
45. Філософія Г.С. Сковороди. Вчення про дві натури, концепція сродної праці, філософія серця.
46. Український романтизм. "Філософія серця" П.Д. Юркевича.

47. Ренесансні ідеї в українській філософії. Українські гуманісти.
48. Українська філософія у ХХ ст.
49. Філософські погляди представників української діаспори.
50. Філософське розуміння культури. Культура як засіб самовизначення особистості.
51. Онтологія як галузь філософського знання. Матеріалізм та ідеалізм.
52. Буття як філософська категорія. Різноманітність форм буття.
53. Поняття матерії, його історичний генезис. Єдність матерії, руху, простору, часу.
54. Свідомість як проблема філософії. Походження та сутність свідомості.
55. Теорія пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Форми пізнання.
56. Єдність чуттєвого та раціонального, емпіричного та теоретичного у пізнанні.
57. Роль практики в процесі пізнання.
58. Проблема істини у філософії. Співвідношення абсолютної та відносної істини.
59. Діалектика як вчення про розвиток та метод філософії. Закони, категорії діалектики.
60. Людина як об'єкт соціально-філософського аналізу. Проблема сутності людини у філософії.
61. Глобальні проблеми сучасності.
62. Цивілізація як соціокультурне явище. Сучасна цивілізація, її особливості та протиріччя.
63. Поняття політичного.
64. Франкфуртська школа.
65. Консервативні ідеї в сучасній політичній філософії.
66. Політична філософія мультикультуралізму.
67. Лібералізм, лібертаріанство, комунітаризм.
68. Аксиологічний аналіз норм і символів.
69. Проблема формування та функціонування цінностей.
70. Основні форми мислення.
71. Основні закони мислення.

9 Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Філософія» в достатній кількості забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в модульному середовищі для навчання Moodle. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=5782>

Навчально-методичні праці розробника:

1. Філософія (у т.ч. логіка, етика, естетика) : плани семінарських занять та методичні рекомендації до їх проведення для студентів усіх напрямів підготовки / О.В. Гапченко, С.М.Козаченко, А.В. Левченко, В.В. Мудраков, Н.К. Петрук, Я.В. Ювсечко. - Хмельницький: ХНУ, 2016. – 55 с.

10 Рекомендована література

Основна

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. – Вид. 2-е – К., 1996.
2. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І. Курс лекцій з філософії. – К., 1999.
3. Горський В.С. Історія української філософії. – К., 1997.
4. Гусєв В.І. Західноєвропейська філософія XV-XVIII ст. – К., 1995.
5. Естетика / За ред. Левчук Л.Т. – К.: Вища школа, 2005. – 432 с.
6. Етика / Лозовий В.О., Панов Н.І. та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 223 с.
7. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія – К., 1997.
8. Конверський А.Є. Логіка (традиційна та сучасна) : підручник / А.Є. Конверський. – К. : Центр учбов. літ., 2008.
9. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К., 2005.
10. Малахов В.А. Етика. Курс лекцій. – К.: Либідь, 2001. – 304 с.
11. Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001.
12. Філософія. Курс лекцій / За ред. Бичко І.В., Бойченко І.В. та ін. – К., 2001.
13. Філософія: Курс лекцій / Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.М., Чекаль А.Л. – К., 2001.

14. Філософія: Навч. посібник / За ред. Надольного І.Ф. – К., 2003. – 457 с.
15. Філософія. Підручник / За заг. ред. Горлача М.І., Кременя В.Г., Рибалко В.К. – Харків, 2000.
16. Філософія: Підручник / За ред. Г.А. Заїченка та ін. – К., 1995.
17. Філософія. Підручник / За ред. Горбача Н.Я. – Львів, 1997.
18. Шевчук Д. Сучасна політична філософія: навчальний посібник / Д. Шевчук. – Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2012. – 348 с.

Допоміжна:

19. Бойченко І.В., Бойченко М.І. Філософія історії: предмет, напрямки, детерміністські та правові концепції. – К., 1995.
20. Гадамер Х.-Г. Истина и метод: Основы философской герменевтики. – М., 1988.
21. Горський В.С. Нариси з історії філософської думки Київської Русі. – К., 1993.
22. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – М., 1986.
23. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу. – К., 2000.
24. Ницше Ф. Так говорил Заратустра. – Минск, 1997.
25. Ортега-і-Гассет. Бунт мас // Хроніка 2000. – 1995. – №1-2.
26. Попов А.А. Этика. Курс лекций. – М.: Центр, 1998. – 160 с.
27. Попович М.В. Нарис історії культури України. – К., 1998.
28. Пролєєв С.В. Духовність і буття людини. – К., 1992.
29. Сковорода Г. Повне зібр. творів: У 2 т. – К., 1973.
30. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / Пер. с англ. – М., 1992.

11 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу:
<https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=5782>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу:
http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.